

Brot úr Dagbók

2. partur av ummælinum um ummælini

Eitt vánaligt ummæli er betur enn einki ummæli, bara rithöfundurinn viðgerð ummælið. Hetta eru royndir minar hesum viðvikjandi. Eri nú komin til ummælið, sum Inge Knutsson, málfrøðingi og umsetari, skrivandi í svenska blaðnum Arbetet, friggjagdag 14/1 1977. Inge Knutsson er av føringum kendur fyri umsetingar sínar av føroyskum yrkjum og rithöfundum. Í 1975 kom út bókinn, *Vágarna rullar mot stranden*. Hetta vóru stuttsegur eftir Jens Paula Heinesen. Bókin var prentað á Berlingska Boktryckeriet, Lund og var útgivin við studding frá Nordisk Ministerråd (Nabolandslitteraturstøtten) Annars stendur Bo Cavefors Bokförlag, fyri útgávu. Onnur Bókin, umsetingar eftir føroyskar yrkjarar, kom út í 1976. Hendan bókin varð prentað á Civiltryckeriet, Kristianstad. Eisini útgivin av Bo Cavefors Bokförlag. Báðar bøkurnar eru prentlistarlaga lagdar til rættis

og teknað av grafikaranum og bóklistarmanninum, Sune Nordgren. At Sune Nordgren er góður grafikari nýtist ikki at keglast um. Tað er hann. Eg vil siga hann er munandi betur sum grafikari enn sum prentlistamaður. Hendan seinna bókin æt *Bränning och bleke*. Hetta eru báðar fittar og vakrar bókur. Sune arbeidir við einum næstan heilt fyrkantaðum formati, 15,05 x 14,05. Orsøkin til støddina er kanska tann, at honum, sum teknari og grafikari dámar betur at arbeida meira fyrkantað og tvørturum. Fyrra bókin er so avgjørt betur prentað enn tann seinna. Eg kundi tikið okkurt dømi fram, ið sýndi Inga, sum umsetara, til dømis hesa. Hon er eftir Christian Matras, ið er fremsta skaldið í hesu bók. Christian er borin í heim í 1900:

Den gamle ligger i feber

Den gamle ligger i feber —
sliter med åror mot stormen,

senor spánnis með stórsta kraft,
lång ár vang till land.

Tystnad råder inombords,
vinden växer i styrke,
de tycker att det går bakåt,
de kämpande männen i båten.

Varje muskel och bit av skrovet
sträcks till det yttersta nu,
de rör för livet
för att nå lä av land.

Sjön en enda virvel av skum,
de känner att krafterna minskar.
Bågar Herren denna båt
med åtta man ombord?

De ber en bön bak skägget,
biter tänderna hårdere sammen.
Nu mister pojkarne kraften
och männen sliter dubbelt.

Den gamle ror för livet
där han ligger på sin sotsäng —
tar spjårn mot sångens gavel
och gräver upp halm från botten.

(yrkt 1935)

sakn, longsul. Tvingsulsarbeiði fyri daglist breið. Tað er ikki av gleði ein arbeidir, sum apa, men av neyð. At skriva eina bók er ein trongd, ein gleði, ein frøði. At arbeida og vera sin egni arbeidsgevari, er lukkan. So heldur forvinna minni. Ein er sin egni harri. Hetta hevur fyri meg alt at siga.

Hanus Andreasen skrivur í ummæli sínum í Sosialinum nr. 68, 6/11 1976, at bók min neyvan er ein verulig frásagn um livið umborð á einum fiskifari.

Heldur, meinur hann, er hon dreymurin um sjólvíð, tað friskliga. Hetta vil eg ikki geva Hanusi rætt í. Skrokkurin í bókini er dagliga tilveran umborð. Men, eitt menniskja er ikki bara dagliga tilveran. Eitt menniskja er fult í upplivingum frá vøggju í grov. Upplivingum, royndum, vitan, úrslitum, dreyum, ætlanum. Soleiðis er hendan bókin eitt menniskja. Í hesum fari eg. Men, tað eksisterar einki eg uttan samantengt við ótallig onnur menniskju. Eg í vanligari merking er ikki til. Eisini skrivur Hanus, at bókini er ein heild. Tað er hon. Hon er ein heild. Samansett. Soleiðis, sum ein menniskja eisini er samansett. Kanska eri eg tann tiggjundaparturin av isfallinum, ið dagar undan. Kanska eri eg teir niggju partarnir undir. Kanska eri eg onkur lagd ímillum. Og ein partur er aftur settur saman av ótaldum pørtum. Eitt menniskja-sinni er óendaligt. Uttan byrjan og uttan enda. Byrjanin kámost burtur í framtíðini. Framtíðin, eins og nútíðin og tíðin, fyrirjáltandi og dreymarik.

Eg havi biðað leingi við ummælinum hjá Inga. Orsøkin er eyðskild. Eg var í øðini. Vildi tí ikki særa mannin. Tí havi eg biðað. Fyri at vita, um eg kanska skifti hugsan, hóast, eg visti, at hetta var lognbrai. Men nei, tvørturímóti, beint upprunamyndin seg fastari. Ístaðin fyri at mykjaðst gjørdist eg enn meira í øðini. Rættvísur harmi, ið ikki skal tigast burtur. Hetta, at spara summi fólk, er einki annað enn sentimental sjálv-samkensla og jánkasslig undan-stökkung. Ingi má læra, at ein skrivur ikki eitt ummæli við at sjaska igjøgnum, sum best ber til. Og sum málfrøðingi, og umsetari, hevur slíkur maður dupluta ábyrgd. Tí, fólk kunna lætt halda, at ein slíkur eisini er bókmentamaður, hvat hann avgjørt ikki tykist vera. Ikki eftir hesum ummæli, at meta. Ein kann ikki bara taka sær av lottum og halda, at veitt fátæksligt ummæli er betur enn einki ummæli! Tí hetta passar ikki. Eitt fátæksligt ummæli er verri enn einki ummæli. Serliga, tá tað kemur frá einum, sum fólk kanska halda vera bókmentamann burturav, hvat eisini er villileiðandi. Tað einasta eg kann gera, er at skriva tankar minar hesum viðvikjandi niður. Fyrr fái eg ikki so dánt frið. Hvat árin skrivning hansara hevur havt í Svøríki kann eg einki gera við. Men, eg kann forða honum í, at minka um virðið í skrivaða tilfari hansara.

framhald

Ársaðalfundur hjá Amnesty International

Amnesty International er ein heimsufatandi mannarættindarrørsla, sum er óheft av einum og hvørjum stýri, eini og hvørjar politiskari áskoðan og eini og hvørjari trúgv. Felagsskapurin virkar fyri øllum, sum eru sett fóst vegna trúgv, húðarlit ella rasu og politiska áskoðan, treytad av, at tey ikki hava nýtt valdsgerðir ella elvt til slíkt. Í Føroyum hevur AI eina deild, og hendan deildin hevur sjálvstøðugan limaskap í Amnesty International. Í føroysku deildini eru um 170 limir, og má hetta sigast at vera rættuliga stórt limatal í mun til fólkatalið.

Føroyska deildin hjá Amnesty International hevði ársaðalfund tann 29. mars. Viðvikjandi virki felagsins í farna ári varð greitt frá, at týðningarmesti parturin av arbeidinum hjá AI er bólkabeidið. Bólkarnir taka sær av 3 fangum, 1 úr einum eystanlandi, 1 úr einum uttanvæltadum landi og 1 úr einum vestanlandi. Bólkarnir hjá felagnum hava seinnu árin arbeitt við fangum úr t.d. Spanen, Suðurafrika og Formosa. Í summum fangum eru fangarnir latnir leysir, meðan í øðrum fangum hevur verið hjálpt uppá viðurskiptini hjá viðkomandi fanga og familju hansara við at senda pening.

Av øðrum tiltøkum, sum Amnesty International, Føroya Deild, hevur havt kann nevast:

Í apríl 1976 lutók felagið í eini altjóða undirskriftskampanju í

móti torturi í Uruguay. Í øllum limalöndum komu inn um 350.000 undirskriftir, og av hesum vóru tær 804 úr Føroyum. Undirskriftirnar vórðu handaðar uruguaynska ST sendiharranum 16. juni.

Í maj sendi felagið bræv til sendiharrarnar úr Spanen, Jugoslavía, Brasilien og Iran, sum vóru á vitjan í Føroyum, har mint var um samvitskufangarnar í teirra avvarandi londum.

Í desember varð skrivað til Admiral Segura í Argentina um tveir burturfluttar lögfrøðingar. Í februar kom svar aftur frá admiralinum, har hann segði seg ikki kenna hesi fólk, men hann vildi gera tað hann kundi fyri at fáa hetta mál upplárað.

Í februar varð skrivað til uttanríkisráðharrarnar í Jordan, Pakistan og USSR um viðurskiptini í Uganda. Hver deild hevði fingið tillutað ávis lond at venda sær til. Ein av limunum hjá deildini Alex Kons sendi eisini eina beinleiðis áheitan til Idi Amin, har forsetin varð biðin um at hava storri eftirlit við sínum trygdardeildum og at skipa eitt samfelag við lóg og rætti.

Hetta eru bert nøkur dømi um tær áheitanir, sum felagið sendir til stjórnarmenn í ymsum londum, og er hetta eisini týðandi táttur av arbeidinum hjá Amnesty International. Tað hevur verið kannað, hvussu tiltøkin

hjá AI ávirka korini hjá teimum fangum, sum tey viðvikja. Niðurstøðan var, at í 25% av fangum vórðu umstøðurnar hjá fangunum bøttar, í 22% av fangum verða teir latnir leysir, hjá 28% er litil og eingin broyting, frá 20% fæst einki at vita, og hjá 5% verður støðan verri hjá fangunum.

Formaðurin umboðaði føroysku deildina á ársfundinum hjá Amnesty International, sum í ár var í Strasbourg í Fraklandi. Annars roynir føroyska deildin so vitt gjørligt at stuðla virkseminum hjá hovuðsdeildini so nógv sum gjørligt. Goldið verður kr. 2.500 árliga í limagjaldi til hovuðsdeildina. Afturat hesum hevur felagið goldið kr. 5000 til kampanju imóti torturi, og felagið hevur latið kr. 5000 í samband við samvitskafangaár-ið, sum er í ár.

Felagið hevur fyst og fremst figgað við limagjaldi. Men aftur at hesum hevur felagið fingið munagóðan stuðul frá kommunum og virkjum og stovnum. Uttan hendan stuðul hevði felagið ikki verið fort fyr at stuðla omannevndu tiltøk.

Nevndin í Amnesty International, Føroya Deild, er óbroytt, og í henni eru: Anette Wang, formaður, Maud Heinesen, næstformaður, Óli Jacobsen, kassameistari, Svend Brimheim og Sigurd Beck, tiltakslimur eru Halgir W. Poulsen, Fraser Eysturoy og Hanna Absalonsen.